

A mátraverebélyi gótikus templom

2010 január 04. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

A Zagyva folyó mentén északra vezet? ?si országútnak valójában nem a Mátra, hanem a Cserhát dombjai felé es?, nyugati oldalán fekszik Mátraverebély. A háromezer lakosú község a középkorban a forgalmas Zagyva-völgy egyik legrangosabb települése, a XV. században országos vásártartási joggal bíró gazdag és rendezett mez?város volt. Ma inkább szegénység és rendetlenség jellemzi: lakóinak többsége az ország cigány kisebbségéhez tartozik.
Verebély neve – Vereb alakban – egy 1227-ben kelt oklevélben t?nik fel el?ször, majd az 1333–1337. évi pápai tizedjegyzékben szerepel egyházas helyként. Templomáról a legrégibb említés 1329-b?l származik; kegyúri kiváltsága két évre rá per tárgya a Verebi család tagjai között. Az 1960-as évek elején folyt ásatás a tekintélyes nagyságú gótikus templom padlószintje alatt feltárta a román kori épület egy méter vastag alapfalait: a falunak a Boldogságos Sz?z tiszteletére emelt els? k?temploma tizenegy méter hosszú, hat méter széles volt, félköríves apszisú szentéllyel, a hajó nyugati végén két pilléren álló karzattal. Kutatója, Koppány Tibor építész szerint tornya is volt, amire a hajó vastagabb végfalának két támpillére utal. E kis templomot az 1300-as években hosszú hajóval toldották meg, ezáltal a régi épület a b?vítmény szentélyévé vált. (Érdekes: az épület nem pontosan keletelt, a szentélyt er?sen észak felé tájolták a dombos terep miatt.) A hajó nyugati végén a karzat alapozása és a falvastagságok megint csak torony létér?l árulkodnak. Még a XIV. század vége el?tt két szimmetrikus toldalékkal hármas szentélyfejezetet készíttettek az Anjou uralkodók alatt egyre magasabb rangra emelked? Verebiek.
1400-ban Luxemburgi Zsigmond királytól augusztus 15-re, Nagyboldogasszony ünnepére éves vásár tartására nyert kiváltságot a település. Ekkorra megépült a tágas, háromhajós, sokszögzáródású szentély? gótikus templom, hiszen a pápától az aacheni és az assisi kegytemplomhoz hasonló búcsúengedélyt kapott. Az okirat említést tesz a Szentháromság- és a Mária Magdolna-kápolnákról is, amelyeket a kegyuraság temetkezési helyül szánt magának. Az 1403-ban elhunyt Verebi Péter erdélyi alvajda címeres sírk?vel megjelölt nyughelye az északi mellékhajó szentélylépcs?je alól került el?.
A török háborúk elején tönkrement templomot az 1570-es, majd az 1640-es években kijavítgatták a visszaszállingózó, protestáns vallásra tért lakosok, akikt?l a ciszterciták pásztói apátsága perelte vissza az épületet, s a XVIII. század elején már barokk stílusban restauráltatta a katolikus hívek számára. A templom belseje azonban – különösen a múlt századi m?emléki helyreállítás nyomán – díszes részletekben gazdag, pazar gótikus összhatást mutat. A tágas, csúcsíves ablakokon b?séggel beáradó fényben megcsodálhatjuk a szentély falának faragott ül?fülkéit, az északi oldalhajó kapuzatát és mérm?ves körablakát, az el?került falképtöredékeket, valamint az építtet? Péter lovag két méter hosszú, gót feliratos, verebes címeres sírkövét.
Verebély már az Árpád-korban országos hír? búcsújáró hely volt. A kegyhely eredete Szent László uralkodásáig (1077–1095) nyúlik vissza, a lovagkirály többször hadakozott e környéken, az akkori északi országhatárt véd? nógrádi–gömöri gyep?k mentén. A jámbor hagyomány szerint lova lábnyomából fakadt víz a faluhoz közeli Szentkút forrásánál, amely már 1258-ban búcsúengedélyt kapott a Szentszékt?l. Neve „ad fontem Vereb” alakban szerepel a XIII. századi okmányban. Az újkorban cisztercita atyák, ferences remeték gondozták a kegyhelyet, ahol 1758 és 1763 között építtette a kéttornyú barokk Boldogasszony-templomot Almásy János. A verebélyi Szentkút a leglátogatottabb hazai búcsújáró hely.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló